

It is concluded that the legislative definition of “cruelty to animals” constitutes a complex normative construction that combines elements of different branches of law and reflects the processes of intersectoral interaction and transformation of legal categories.

Keywords: *cruelty to animals, definitional norm, casuistic component, hooligan motive, mercenary motive.*

*Дата першого надходження статті до видання: 07.04.2026 р.
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 16.04.2026 р.*

**УДК 342.9:347.951
DOI 10.31558/2786-5835.2026.1.1.28**

Краковська Анжеліка Євгеніївна,
*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри господарського та адміністративного права
Донецького національного університету імені Василя Стуса
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0577-8909>*

Сушко Олег Олександрович,
*доктор філософії у галузі права, старший викладач
кафедри господарського та адміністративного права
Донецького національного університету імені Василя Стуса,
Суддя Сьомого апеляційного адміністративного суду
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1127-5398>*

Антонюк Софія Русланівна,
*здобувачка вищої освіти
Донецького національного університету імені Василя Стуса*

СУДОВИЙ КОНТРОЛЬ ЗА ВИКОНАННЯМ СУДОВИХ РІШЕНЬ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМИ ТА НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ

Стаття присвячена актуальним проблемним питанням судового контролю за виконанням судових рішень в адміністративному судочинстві України та його ефективності. У статті досліджено актуальний стан та перспективи розвитку судового контролю за виконанням судових рішень в адміністративному судочинстві України, проаналізовано чинне законодавство та практика його застосування. Наголошено, що реальне та своєчасне виконання судового рішення є невід’ємною складовою права на судовий захист і завершальною стадією адміністративного судочинства, без якої правосуддя втрачає свій практичний зміст. Виявлено ключові причини низької ефективності судового контролю, серед яких диспозитивний характер відповідних повноважень суду, відсутність чітких критеріїв оцінки звітів про виконання судових рішень, формалізм таких звітів, обмежена результативність штрафних санкцій, а також фінансово-організаційні чинники виконання рішень. Проаналізовано чинний механізм контролю через призму статей Конституції України, КАС України та інших актів. Особливу увагу приділено новелам закону 2024 року, які запровадили штрафні санкції керівників суб’єктів владних повноважень, членів колегіального органу та обов’язковість встановлення судового контролю у резолютивній частині рішення.

За результатами дослідження запропоновано напрями вдосконалення, спрямовані на підвищення практичної ефективності судового контролю за виконанням судових рішень, усунення формалізму та забезпечення реального виконання судових рішень в адміністративному судочинстві як завершальної стадії судового захисту. Сформульовано пропозиції та рекомендації щодо підвищення ефективності судового контролю за виконанням судових рішень, забезпечення реального відновлення порушених прав та інтересів приватних осіб, а саме: щодо необхідності удосконалення механізму оцінки виконання судового рішення (через внесення змін і доповнень до КАС України з приводу уточнення вимог до змісту звіту про виконання; обов'язку підтвердження суб'єктом владних повноважень виконання судового рішення не лише поясненнями, а й належними доказами фактичних дій, реєстрами здійснених виплат, актами прийнятих рішень тощо), що дозволить усунути імітацію виконання судових рішень; дисциплінувати суб'єктів владних повноважень через персональну участь тощо.

Ключові слова: адміністративне судочинство, судовий захист, судовий контроль, виконання судового рішення, публічно-правові справи, соціальні, пенсійні та земельні спори, публічна служба, адміністративні суди, відповідальність, звіт про виконання, штраф, суб'єкт владних повноважень, принципи адміністративного судочинства.

Постановка проблеми. Незважаючи на конституційне закріплення обов'язковості судових рішень (стаття 129¹ Конституції України [1]) та положення статей 14 та 370 Кодексу адміністративного судочинства України (КАС України) [2], якими встановлено обов'язок їх виконання всіма суб'єктами на території України, проблема реального виконання судових рішень в адміністративному судочинстві залишається однією з найбільш гострих у сфері публічно-правових відносин. Починаючи з 2024 року, з метою забезпечення виконання судових рішень, законодавець передбачив спеціальний процесуальний механізм судового контролю, закріплений у статтях 381¹, 382–382³ КАС України, який надає суду повноваження зобов'язувати суб'єктів владних повноважень подавати звіти про виконання судових рішень, встановлювати строки для їх подання та застосовувати штрафні санкції. Однак аналіз правозастосовної практики свідчить, що зазначені норми реалізуються переважно формально та не завжди забезпечують належний вплив на поведінку суб'єктів владних повноважень.

Проблемність застосування судового контролю зумовлена, зокрема, диспозитивним характером відповідних повноважень адміністративного суду, відсутністю законодавчо визначених критеріїв оцінки звіту про виконання судового рішення та обмеженістю процесуальних наслідків невиконання судового рішення. В результаті судовий контроль часто зводиться до фіксації факту невиконання рішення без реального забезпечення його виконання. До того ж у справах, боржником за якими є держава або інші суб'єкти владних повноважень, виконання судових рішень ускладнюється фінансовими та організаційними чинниками, що виходять за межі суто процесуального регулювання та перебувають на перетині адміністративного та інших галузей права.

Отже, проблема судового контролю за виконанням судових рішень в адміністративному судочинстві України та його ефективності полягає у формально-

му застосуванні статей 381¹, 382–382³ КАС України, відсутності дієвих процесуальних механізмів впливу на суб'єктів владних повноважень та системному невиконанні судових рішень, що суперечить статті 129¹ Конституції України та нівелює право особи на ефективний судовий захист.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика судового контролю за виконанням судових рішень в адміністративному судочинстві України досліджується у працях вчених-адміністративістів та представників суддівського корпусу. У наукових роботах О. Брусакової, Н. Писаренко, В. Кузьмича проаналізовано нормативно-правові засади та процесуальні форми судового контролю. Д. Воронов у своїх дослідженнях акцентує на системному характері проблеми невиконання судових рішень та концептуальних підходах до її вирішення. Фінансово-організаційні аспекти виконання судових рішень розкрито у працях Т. Мінки. Водночас у публікаціях суддів адміністративних судів, зокрема О. Сасевича та Н. Стасіва, висвітлено практичні проблеми застосування судового контролю та накладення штрафів за невиконання судових рішень, особливо у пенсійних спорах. Водночас більшість наукових досліджень зосереджується на описі правового регулювання або окремих інструментів судового контролю, залишаючи недостатньо дослідженим питання їх фактичної ефективності та впливу на реальне виконання судових рішень з урахуванням змін законодавства 2024 року та сучасної судової практики.

Мета статті – дослідження проблем ефективності судового контролю за виконанням судових рішень в адміністративному судочинстві України, аналіз чинного правового регулювання та судової практики його застосування, а також обґрунтування основних напрямів удосконалення механізму судового контролю з метою забезпечення реального виконання судових рішень.

Виклад основного матеріалу. Однією з ключових гарантій ефективного судового захисту прав, свобод та інтересів особи у публічно-правових відносинах є не лише ухвалення судового рішення, а й його реальне та своєчасне виконання. У системі адміністративного судочинства виконання судового рішення виступає завершальною стадією судового захисту, без якої правосуддя втрачає свій практичний зміст [3, с. 330–333]. Саме тому обов'язковість судових рішень закріплена на конституційному рівні та розглядається як імперативна засада правової держави. До того ж Конституційний Суд України (КСУ), аналізуючи норми статей 3, 8, 55 та 129¹ Конституції України у їх системному взаємозв'язку, наголосив, що обов'язкове виконання судового рішення є необхідною умовою реалізації конституційного права кожного на судовий захист. У цьому контексті КСУ підкреслив, що держава не може ухилятися від виконання свого позитивного обов'язку щодо забезпечення виконання судових рішень, оскільки лише повне і своєчасне виконання судового рішення забезпечує реальне віднов-

лення порушених прав і свобод [4]. У зв'язку з цим позитивний обов'язок держави щодо виконання судових рішень включає не лише формальне визнання їх обов'язковості, а й створення ефективних організаційно-правових механізмів, здатних гарантувати реальне здійснення права на виконання судового рішення. Без наявності таких механізмів принцип обов'язковості судових рішень втрачає своє практичне значення та перетворюється на декларативну норму. Зазначені конституційні положення знайшли свій розвиток у процесуальному законодавстві. Відповідно до частини другої статті 14 та статті 370 КАС України судові рішення, що набрали законної сили, є обов'язковими до виконання всіма органами державної влади, органами місцевого самоврядування, їх посадовими і службовими особами, а також фізичними та юридичними особами на всій території України. Невиконання судового рішення тягне за собою відповідальність, встановлену законом [2].

Водночас сама лише наявність загального процесуального обов'язку виконання судових рішень не гарантує його фактичної реалізації, що зумовлює необхідність запровадження спеціальних механізмів судового контролю. Саме з цією метою у КАС України передбачено окремий інститут судового контролю за виконанням судових рішень [5]. Зокрема, спеціальне процесуальне регулювання судового контролю за виконанням судових рішень в адміністративних справах зосереджене у Розділі IV КАС України, до якого було внесено зміни у 2024 році і КАС України було доповнено статтею 381¹ «Судовий контроль за виконанням судових рішень в адміністративних справах», а також статтями 382¹–382³, які деталізують порядок подання та розгляду звіту про виконання судового рішення, а також процесуальні наслідки його неналежного виконання.

Аналіз зазначених норм дає змогу виокремити основні форми здійснення судового контролю за виконанням судових рішень в адміністративному судочинстві, зокрема: зобов'язання суб'єкта владних повноважень подати звіт про виконання судового рішення; розгляд судом такого звіту; ухвалення рішення про його прийняття або відмову у прийнятті; накладення штрафу та встановлення нового строку для подання звіту [6, с. 208]. Отже, законодавець сформував спеціальний процесуальний механізм, спрямований на забезпечення реального виконання судових рішень. Аналогічний підхід послідовно простежується і в практиці Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду (КАС ВС), який наголошує, що статті 382 та 383 КАС України передбачають спеціальні способи судового контролю за виконанням судових рішень в адміністративних справах, зокрема до них належать: зобов'язання суб'єкта владних повноважень надати звіт про виконання судового рішення, накладення штрафу за невиконання судового рішення тощо. Натомість позивач, на користь якої ухвалено постанову суду, має право подати до суду першої інстанції заяву про визнання протиправними

рішень, дій чи бездіяльності, вчинених суб'єктом владних повноважень – відповідачем на виконання такої постанови суду або порушення прав позивача, підтверджених такою постановою суду. Тобто КАС України встановлено порядок виконання судових рішень в адміністративних справах та визначено певну послідовність дій, які необхідно вчинити для того, щоб зобов'язати відповідача в належний спосіб виконати рішення суду. До того ж зазначені вище правові норми КАС України мають на меті забезпечення належного виконання судового рішення, а підставами їх застосування є саме невиконання судового рішення, ухваленого на користь позивача, та обставини, що свідчать про протиправність рішень, дій чи бездіяльності суб'єкта владних повноважень, пов'язаних з невиконанням судового рішення у відповідній справі. Варто зазначити, що такий порядок судового контролю за виконанням судових рішень спрямований на забезпечення належного виконання судового рішення, однак виключає можливість застосування загального судового порядку захисту прав та інтересів стягувача шляхом подання окремого позову, предметом якого є спонукання відповідача до виконання судового рішення [7; 8].

Водночас, попри детальне нормативне закріплення форм судового контролю та їх підтвердження у судовій практиці адміністративних судів, аналіз реального застосування зазначених процесуальних механізмів свідчить про обмежену ефективність такого контролю. Як зазначається у практиці КАС ВС, здійснення судового контролю відповідно до статті 382 КАС України є правом, а не обов'язком суду, що зумовлює його застосування переважно за ініціативою сторін або за власним розсудом суду та не має імперативного характеру [9; 10].

Ця проблема також розглядається і в наукових джерелах як комплексна, що охоплює інституційні, правозастосовні, фінансово-економічні та інші аспекти. Зокрема, серед адміністративістів обґрунтовується підхід, відповідно до якого ефективність механізмів виконання судових рішень залежить від узгодженості дій суду та суб'єктів владних повноважень, а також від наявності реальних бюджетних гарантій виконання таких рішень [11, с. 57]. На системний характер проблеми невиконання судових рішень звертають увагу й самі судді адміністративних судів, які зазначають у своїх дослідженнях, що в Україні відбувається поступове зміщення фокусу з вирішення публічно-правового спору по суті на стадію виконання судового рішення, оскільки саме на цій стадії право особи найчастіше залишається нереалізованим. Водночас підкреслюється, що механізми судового контролю демонструють різну ефективність залежно від категорії справ, зокрема залишаються малоефективними у пенсійних спорах [12, с. 31–33].

Ще однією з ключових проблем щодо ефективності виконання рішень адміністративних судів є формальний характер звіту про виконання судового рішення. У наукових дослідженнях підкреслюється, що звіти, які подаються суб'єкта-

ми владних повноважень, нерідко містять загальні формулювання, посилення на внутрішні процедури або бюджетні обмеження, що не підтверджує фактичного виконання рішення адміністративного суду, проте формально дає змогу уникнути застосування санкцій [13, с. 63–64]. Показовою у цьому контексті є постанова Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду від 28.10.2025 у справі № 520/8464/24, у якій суд наголосив, що оскарження ухвали про накладення штрафу не звільняє суб'єкта владних повноважень від обов'язку виконати судові рішення або довести вжиття реальних заходів для цього. Верховний Суд підкреслив, що організаційні труднощі та неналежна організація роботи суб'єкта владних повноважень є суб'єктивними причинами та не можуть виправдовувати невиконання судового рішення.

Обмеженою залишається й ефективність заходу процесуального примусу, як-от накладення штрафу на керівника суб'єкта владних повноважень. Попри надання цьому заходу компенсаційно-превентивного характеру, на практиці штраф нерідко використовується не як стимул до реального виконання судового рішення, а як формальна санкція, що не усуває сам факт невиконання, особливо у справах, де боржником виступає суб'єкт владних повноважень.

Однією з основних перешкод ефективності штрафу є намагання суб'єктів владних повноважень виправдати невиконання судового рішення посиланням на організаційні, технічні або фінансові труднощі, які не підтверджуються належними доказами та не свідчать про вжиття реальних заходів для виконання судового рішення. У таких випадках саме по собі накладення штрафу не призводить до відновлення порушеного права, а судовий контроль фактично зводиться до фіксації факту бездіяльності. Показовою у цьому контексті є постанова КАС ВС, в якій суд наголосив, що право на апеляційне оскарження ухвали про накладення штрафу, передбачене частиною сьомою статті 382³ КАС України, не звільняє суб'єкта владних повноважень від обов'язку виконати судові рішення або принаймні довести вжиття реальних заходів для цього. Також КАС ВС чітко відмежував об'єктивні перешкоди виконання від суб'єктивних організаційних труднощів, зазначивши, що неналежна організація роботи суб'єкта владних повноважень (включаючи забезпечення належною технікою та переміщенням документів), є суб'єктивною причиною і не звільняє особу від обов'язку вчинити процесуальну дію вчасно. До того ж суд чітко встановив, що подані докази, які підтверджують несправність двох ноутбуків, не свідчать про об'єктивну неможливість подання скарги, а несправність техніки та наявність документів з різними адресами тощо, не можуть виправдовувати тривале невиконання судового рішення [14]. Водночас КАС ВС звернув увагу, що законодавець передбачив для добросовісного суб'єкта владних повноважень спеціальні альтернативні механізми захисту від необґрунтованого штрафу, зокрема можливість зменшення його розміру або

звільнення від сплати за умови доведення вчинення дій, спрямованих на виконання судового рішення (частина п'ята статті 382³ КАС України). Невикористання цих інструментів, як підкреслив Верховний Суд, свідчить про відсутність належної процесуальної добросовісності та не може компенсуватися апеляційним оскарженням ухвали про накладення штрафу.

Водночас у судовій практиці наявні численні приклади, коли накладення штрафу на керівника суб'єкта владних повноважень не призводить до фактичного виконання судового рішення, а судовий контроль зводиться до багаторазового встановлення нових строків та формального прийняття звітів про виконання. У таких випадках суб'єкти владних повноважень обмежуються повторним посиленням на відсутність бюджетного фінансування, складність бюджетних процедур або необхідність дотримання черговості виконання судових рішень, що фактично унеможлиблює відновлення порушеного права особи у розумні строки. Показовими у цьому контексті є ухвали Луганського окружного адміністративного суду 2025 року, якими встановлено, що рішення суду про поновлення та виплату пенсії, ухвалене ще у 2020 році, залишається невиконаним у частині виплати заборгованості протягом понад п'яти років [15; 16]. Незважаючи на відкриття виконавчого провадження, неодноразове подання звітів, накладення штрафів у межах виконавчого провадження та їх подальше скасування судами, фактична виплата заборгованості так і не була здійснена, а суд змушений був обмежитися черговим новим строком для подання звіту. Аналогічні підходи простежуються і в інших адміністративних справах [9; 14], де адміністративні суди, визнаючи об'єктивні бюджетні обмеження, утримуються від накладення штрафів або скасовують їх як такі, що не сприяють захисту права особи. Існують й інші приклади адміністративних справ, де крім встановлення нового строку подання звіту про виконання рішення суду, також на відповідну особу було накладено штраф у зв'язку з невиконанням судового рішення у розмірі двадцяти розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб [17]. Така практика наочно демонструє, що штраф у подібних категоріях справ виконує переважно каральну, а не стимулюючу функцію, не завжди забезпечуючи досягнення основної мети судового контролю – реального та своєчасного виконання судового рішення. І в більшості аналогічних випадків судовий контроль трансформується з ефективного механізму впливу на суб'єкта владних повноважень у формальну процесуальну процедуру фіксації факту невиконання судового рішення без реальних правових наслідків для боржника.

Системність проблеми неефективності судового контролю підтверджується і на рівні державної політики, зокрема, у Національній стратегії розв'язання проблеми невиконання рішень судів [18] недосконалий механізм здійснення судового контролю за виконанням судових рішень, визначено однією з причин ви-

никнення та тривалого існування проблеми невиконання судових рішень, що зумовило продовження строку реалізації Національної стратегії до 2027 року.

Висновки. Попри істотне розширення нормативного регулювання судового контролю за виконанням судових рішень в адміністративному судочинстві України, чинний механізм все ще стикається з проблемою низької ефективності через формалізм, відсутність чітких критеріїв оцінки виконання судових рішень, обмежену результативність санкцій тощо. З урахуванням проведеного дослідження пропонуємо такі пропозиції та рекомендації, спрямовані на ефективність цього інституту та забезпечення реального відновлення порушених прав та інтересів приватних осіб: по-перше, необхідно удосконалити механізм оцінки виконання судового рішення через внесення змін і доповнень до КАС України щодо уточнення вимог до змісту звіту про виконання (наприклад, суб'єкт владних повноважень повинен підтверджувати виконання не лише поясненнями, а й належними доказами фактичних дій, реєстрами здійснених виплат, актами прийнятих рішень тощо), що дасть змогу усунути імітацію виконання судових рішень; по-друге, дисциплінувати суб'єктів владних повноважень через персональну участь (наприклад, процедуру накладення штрафу за статтею 382³ КАС України доцільно здійснювати у судовому засіданні із обов'язковим викликом керівника відповідного органу) тощо. Запропоновані напрями сприяють підвищенню практичної ефективності судового контролю за виконанням судових рішень, усуненню формалізму та забезпеченню реального виконання судових рішень в адміністративному судочинстві як завершальної стадії судового захисту.

Список використаних джерел

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-vr#Text>
2. Кодекс адміністративного судочинства України: Закон України від 06.07.2005 № 2747-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text>
3. Адміністративне судочинство: підручник / за ред. Н. Писаренко. Київ: К.І.С., 2024. 336 с. URL: <https://er.ucu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/b05b7dea-ed4e-4d1a-b257-65423b769ecd/content>
4. У справі за конституційною скаргою Хліпальської Віри Василівни щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень частини другої статті 26 Закону України «Про виконавче провадження» (щодо забезпечення державою виконання судового рішення): Рішення КСУ від 15.05.2019 № 2-р(II)/2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v002p710-19#Text>
5. Кузьмич В. В. Судовий контроль за виконанням судових рішень в адміністративному судочинстві України. *Академічні візії*. 2025. Вип. 43. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.17579654>
6. Адміністративне судочинство (у схемах): навч. посіб. / за заг. ред. В. В. Сокурєнка; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків: ХНУВС, 2023. 239 с. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/819c8d52-84e7-4ce3-bf60-d0925a6ca2fd/content>
7. Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду від 30.04.2025. Справа № 420/24590/24. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/127001035>

8. Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду від 29.04.2025. Справа № 520/23251/24/. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/127001004>
9. Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду від 10.07.2025. Справа № 520/4975/25. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/128776180>
10. Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду від 17.09.2025. Справа № 240/19384/24. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/130291134>
11. Воронов Д. О. Концепції вирішення проблеми невиконання рішень адміністративних судів. *Juris Europensis Scientia*. 2025. Вип. 4. С. 53–58. DOI: <https://doi.org/10.32782/chern.v4.2025.10>
12. Сасевич О., Стасів Н. Умови накладення штрафу на пенсійний орган за невиконання рішення суду в адміністративній справі. *Адміністративне право і процес*. 2023. № 3(42). DOI: <https://doi.org/10.17721/2227-796X.2023.3.03>
13. Воронов Д. О. Особливості звіту про виконання судового рішення як елементу контролю за виконанням судових рішень адміністративних судів. *Актуальні проблеми держави і права*. 2025. С. 58–66. DOI: <https://doi.org/10.32782/apdp.v107.2025.8>
14. Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду від 28.10.2025. Справа № 520/8464/24. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/131341351>
15. Ухвала Луганського окружного адміністративного суду від 30.04.2025. Справа № 360/3259/20. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/126989334>
16. Ухвала Луганського окружного адміністративного суду від 05.11.2025. Справа № 360/3259/20. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/131550034>
17. Ухвала Чернівецького окружного адміністративного суду від 23.10.2024. Справа № 600/2141/22-а. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/122609791>
18. Про продовження строку реалізації Національної стратегії розв'язання проблеми невиконання рішень судів, боржниками за якими є державний орган або державне підприємство, установа, організація, на період до 2025 року та плану заходів щодо її реалізації: Розпорядження КМУ від 21.01.2025 № 47-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/47-2025-%D1%80#Text>

Anzhelika Krakovska, Oleg Sushko, Sofiia Antoniuk. Judicial Control over the Implementation of Court Decisions in the Administrative Judiciary of Ukraine: Problems and Directions for Improvement

The article is devoted to the current problematic issues of judicial control over the execution of court decisions in the administrative justice of Ukraine and its effectiveness. The article examines the current state and prospects for the development of judicial control over the execution of court decisions in the administrative justice of Ukraine, analyzes the current legislation and the practice of its application. It is emphasized that the real and timely execution of a court decision is an integral part of the right to judicial protection and the final stage of administrative justice, without which justice loses its practical meaning. The key reasons for the low effectiveness of judicial control are identified, including the dispositive nature of the relevant powers of the court, the lack of clear criteria for evaluating reports on the implementation of court decisions, the formalism of such reports, the limited effectiveness of penalties, as well as financial and organizational factors of the implementation of decisions. The current control mechanism is analyzed through the prism of the articles of the Constitution of Ukraine, the Code of Administrative Procedure of Ukraine and other acts. Particular attention is paid to the amendments to the law of 2024, which introduced penalties for heads of government entities, members of a collegial body and the mandatory establishment of judicial control in the operative part of the decision.

As a result of the study, areas of improvement were proposed aimed at increasing the practical effectiveness of judicial control over the execution of court decisions, eliminating formalism and ensuring the real execution of court decisions in administrative proceedings as the final stage of judicial protection. Proposals and recommendations have been formulated to increase the effectiveness of judicial control over the execution of court decisions, to ensure the real restoration

of violated rights and interests of private individuals, namely: on the need to improve the mechanism for assessing the execution of a court decision (through amendments and additions to the CAP of Ukraine regarding the clarification of the requirements for the content of the execution report; regarding the obligation of the subject of authority to confirm the execution of the court decision not only with explanations, but also with proper evidence of actual actions, registers of payments made, acts of decisions made, etc.), which will eliminate the imitation of the execution of court decisions; to discipline subjects of authority through personal participation, etc.

Keywords: *administrative proceedings, judicial protection, judicial control, enforcement of a court decision, public law cases, social, pension and land disputes, public service, administrative courts, liability, enforcement report, fine, subject of authority, principles of administrative proceedings.*

*Дата першого надходження статті до видання: 02.03.2026 р.
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 10.03.2026 р.*

УДК 342.7:35.072.2
DOI 10.31558/2786-5835.2026.1.1.29

Пузирна Наталія Станіславівна,
*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри публічного та приватного права
Національного університету «Чернігівська політехніка»
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7297-0829>*

ІНСТИТУЦІЙНА СПРЯМОВАНІСТЬ ЯК ОДИН ІЗ КРИТЕРІЇВ ФОРМ ВЗАЄМОДІЇ ОМБУДСМАНА З ІНШИМИ ОРГАНАМИ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ, ОРГАНАМИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ТА ГРОМАДСЬКІСТЮ

У статті розглянута інституційна спрямованість як один із критеріїв форм взаємодії омбудсмана з іншими органами державної влади, органами місцевого самоврядування та громадськістю в Україні. Зазначено, що дослідження форм та механізмів співпраці омбудсмана з органами державної влади та громадськістю потребує проведення науково-теоретичного розмежування безпосередніх форм діяльності омбудсмана та форм його взаємодії з іншими суб'єктами, де останню треба розглядати як специфічну систему правової комунікації, спрямовану на консолідацію зусиль у превентивній сфері. Проаналізовано поняття правової комунікації, під якою розуміється: діалог з органами публічної влади; прямий контакт з громадянами; спільні моніторинги та партнерство; процесуальна та міжнародна координація. Охарактеризована взаємодія омбудсмана з громадськістю та громадянським суспільством, що є фундаментом демократичного контролю, яка реалізується завдяки: створенню консультативних рад при омбудсмані, до яких входять правозахисники, експерти та представники громадських організацій; залученню представників громадськості до спільних моніторингових візитів, що дає змогу зробити перевірки більш незалежними та прозорими; представленню щорічних та спеціальних доповідей, які обговорюються з експертним середовищем та медіа. Наголошено, що співпраця з міжнародними інституціями та омбудсманами інших країн створює додаткові гарантії захисту прав українських громадян за кордоном та сприяє імплементації міжнародних стандартів у національне законодавство. Запропоновано авторське визначення інституційної спрямованості як форми взаємодії омбудсмана з іншими органами державної влади, органами місцевого самоврядування та громадськістю ми розуміємо здатність омбудсмана виконувати свої функції через цільове забезпечення належного